

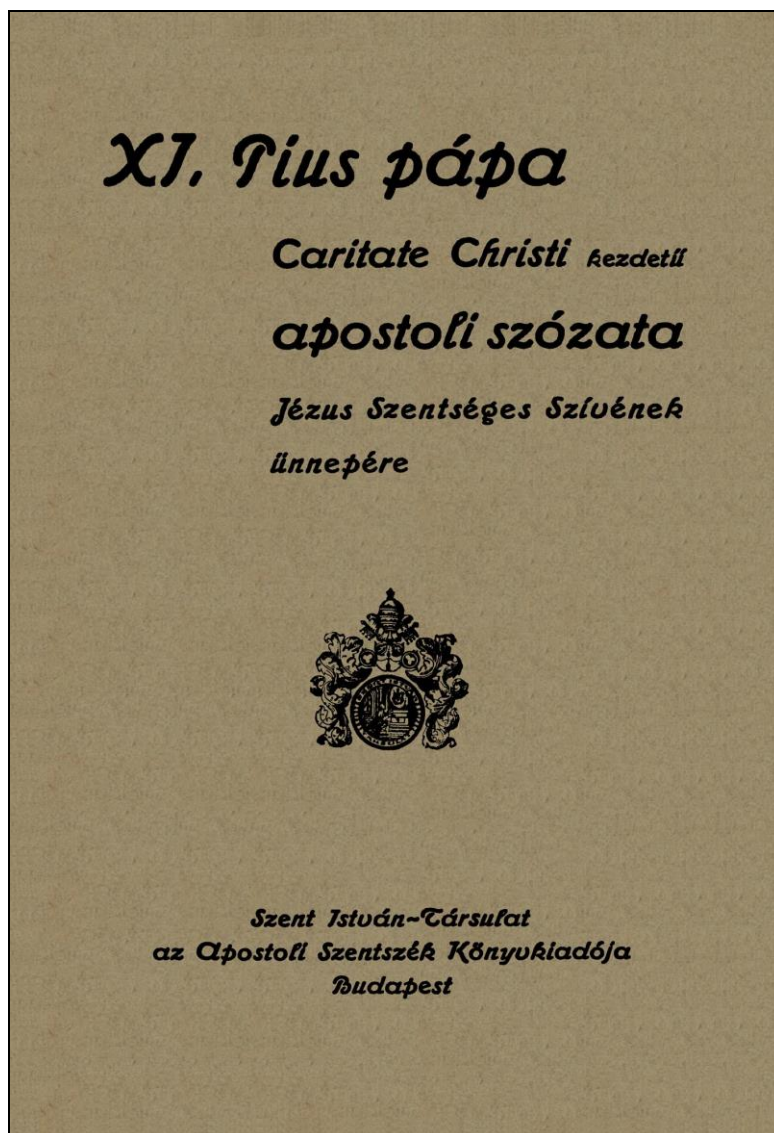
XI. Pius pápa

Caritate Christi kezdetű apostoli körlevele

Jézus Szentséges Szívének megkérleléséről az emberiség nagy nyomorúságának idején

Ez a mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyar nyelvű keresztény irodalom tárháza – állományának része.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

XI. Pius pápa

Caritate Christi kezdetű apostoli körlevele

Jézus Szentséges Szívének megkérleléséről az emberiség nagy nyomorúságának idején

Nihil obstat

Dr. Joannes Drahos

cursor dioecesanus

Nr. 1577/1932. Imprimatur

Strigonii, 27. Maji 1932

Dr. Julius Machovich

vicarius generalis

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című füzet elektronikus változata. A füzet a Szent István Társulat kiadásában, Budapesten jelent meg é. n. (1932-ben).

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék	3
Apostoli körlevél.....	4
Napjaink szomorú kórképe	4
A bajok gyökere	4
A legnagyobb veszedelem	5
Ördögi propaganda	6
A védekezés szüksége	6
Istenért vagy Isten ellen.....	7
Emberi munka és isteni segítség	7
Imádságot és vezeklést sürgető világszózat.....	8
Az imádság és a béke	9
Jézus első prédikációja	9
Vallás és erkölcs.....	10
A bűnbánat üdvös fegyver	10
Egy ének visszhangja	11
Jézus szívénel.....	11
Az imádság és az engesztelés nyolcada.....	12

Apostoli körlevél

Tisztelendő Testvérek!
Üdvöt és apostoli áldást!

A krisztusi szeretet ösztönéből fölszólítottuk a katolikus Egyház fiait és az összes jóérzésű embereket a múlt évi október hó 2-án kelt, „*Nova impendet*” kezdetű körlevelünkben a felebaráti szeretet és a jótékonyság keresztes hadjáratára, hogy a gazdasági válságból származó és az emberiséget mindenfelől szorongató nyomorúságon némileg enyhítsünk. Fölvívásunkat csodálatos és egyhangú lelkesedés, általános áldozatkészség és buzgóság követte. Ámde a bajok azóta mégis napról-napra növekedtek, a munkanélküliek száma majdnem mindenütt szaporodott. Mivel pedig a fölforgató elemek a bajokat saját pártcéljaikra kihasználják, a közrend folyton fokozódó veszedelemben forog, s a polgári társadalmat komoly zavarok, sőt a teljes fölborulás is fenyegetik. Azért ugyanannak a krisztusi szeretetnek indítására ismét szólunk hozzátok – Tisztelendő Testvérek –, valamint híveitekhez és az egész világhoz azzal az intéssel, hogy az egyesített erők végső megfeszítésével igyekezzék mindenki az emberi társadalomra súlyosodó bajokkal, sőt a várható esetleg még szörnyűbb megpróbáltatásokkal minden rendelkezésre álló eszközzel szembeszállni.

Napjaink szomorú kórképe

Ha figyelemmel kísérjük a földi nyomorúságok hosszú és keserves sorát, amelyek az eredeti bűn örökségeként az elbukott ember földi zarándoklásának útját szegélyezik, a vízözön óta alig találunk rá példát, hogy az emberiséget annyi és akkora csapások olyan súlyosan és általánosan sújtották volna, mint éppen mostanában. Mert még a legborzalmasabb nyomorúságok és csapások is, amelyeknek nyomai az egyes nemzetek történelméből és emlékéből soha ki nem törölhetők, csak hol ezt, hol amazt a népet érték. Most azonban az egész emberiséget fojtogatja a pénz drágasága és a gazdasági válság, mégpedig olyannyira, hogy minél inkább igyekszik magát kiszabadítani, annál jobban belebonyolódik a bajba. Már nincs egyetlen nemzet, állam, társadalom vagy család, amelyet a válság többé vagy kevésbé, közvetlenül vagy közvetve nem szorongatna. Még azok a kevesek is, akik mérhetetlen vagyonuk mellett az emberiség sorsát tartják kezükben; azok a kevesek, akik csillapíthatatlan nyereségvágyukkal nagyrészt a bajok okozói voltak vagy most is azok, elsősorban csúfosan elmerülnek s sokaknak vagyonát magukkal rántják az enyészetbe. Megrendítő módon beigazolódik az egész világon, amit a Szentlélek Úristen az egyes bűnösökről mondott: „Aki mi által vétkezik, az által bűnhődik”. (Bölcs 11,17)

Amikor a jelenkor szörnyű nyomorúságán siránkozunk, önkéntelenül is az Úr Jézus szentséges Szívének szánakozó szeretetét érezzük át a Mi csekélységünk mértéke szerint s ezekre a szavakra fakadunk: „Szánom a sereget”. (Mk 8,2)

A bajok gyökere

Még hangosabban kell siránkoznunk a szülő ok felett, amelyből a jelenkor sötét nyomorúsága fakad. Minden időben igaznak bizonyult a Szentlélek Úristennek Szent Pál apostol szavaival kifejezett mondása, hogy „minden bajnak gyökere a kapzsiság.” (1Tim 6,10) De különösen is beigazolódik manapság. Mert, ugyebár, a földi javaknak az a mohó vágya, amelyet a pogány költő megvetőleg átkos aranyéhségnek nevezett, az a piszkos önzés, amely a magán és szociális érintkezésben gyakran az egyetlen mozgató erő, a legkülönfélébb nevek

alatt és ezerféle alakban jelentkező kapzsiság a legfőbb oka annak, hogy az emberiség ebbe a végső sanyarúságba került, amelyet könnyes szemmel nézünk? Belőle sarjadt a kölcsönös bizalmatlanság, amely eltorzította minden jogi, és gazdasági kapcsolatot az emberek közt; az irigység, amely a saját kárát látja mások javaiban; a rendetlen önszeretet, amely mindent a saját hasznára fordít és a saját érdekének alárendel, mások érdekét nemcsak figyelmen kívül hagyja, hanem egyenesen eltiporja; az igazságos jogrend fölforgatása és a javak helytelen elosztása, aminek folytán az államok javai kevesek kezében fölhalmozódnak, akik – mint a múlt évben *Quadragesimo anno* körlevelünkben rámutattunk – a népek nagy kárára az egész világ gazdaságát kényük-kedvük szerint intézik.

Az önszeretet még a hazafiassággal is visszaél, és a kellő mértéken túlhajtja a nemzeti érzést, amelyet a keresztény szeretet helyes rendje nemcsak nem kifogásol, hanem szabályozó erejével megszentel és hatályosabbá tesz. Ha a túlzó nemzeti elfogultság és fajszeretet a nemzetközi viszonylatokban érvényesülni kezd, akkor nincs többé olyan erkölcstelenség, amelyet mentegetni nem lehetne, mert amit általános fölfogás szerint magánemberek közt mindenki mint büntényt ítélne meg, azt a hazafiasságra hivatkozva tisztességesnek és dicséretesnek tartják. Így azután a felebaráti szeretet isteni törvénye helyébe, amely az összes népeket és nemzeteket kötelezi s ezeket a mennyei Atyának egyetlen családjaként foglalja össze, föltétlenül a mindenkire végzetes gyűlölet lép. Következőleg a közéletben lábbal tapossák azokat a szent törvényeket, amelyek a társadalmi együttélés és a kultúra haladásának szabályozói; a jognak és a hitelnek szilárd alapjait fölforgatják, amelyek a közélet nyugszik; meghamisítják és megszüntetik az őseinktől ránk maradt általános emberi meggyőződést, hogy az államok virágzásának és biztonságának végső biztosítékai a vallásosság és a törvénytisztelet.

A legnagyobb veszedelem

Ami pedig minden bajok közt a legrettenesebb veszedelem, a társadalmi rend fölforgatói – a kommunisták, vagy akárhogyan nevezik magukat – a nagy erkölcsi zűrzavarban a gazdasági bajokat még túlozzák és elszánt vakmerőséggel arra törekednek, hogy az emberiség nyakáról minden erkölcsi féket, az isteni és emberi törvények minden kötelékét lerázzák, s azért egyenesen a vallás és az Isten ellen indítsanak irtó háborút. Az a céljuk, hogy az emberek lelkéből már a zsenge gyermekkortól a vallásos ismereteket és érzéseket gyökerestől kitépjk, mert jól tudják, hogy miután az isteni igazságot és törvényt az emberek lelkéből száműzték, nekik már minden lehetséges. Azért manapság olyasmit tapasztalunk, ami az emberiség történelme folyamán soha meg nem történt. Istentelen emberek a legvadabb gyűlölettől fűtve a földkerekség minden népénél vakmerően kitűzik a harci zászlókat az Isten és minden vallás ellen.

Akadtak ugyan eddig is vallástalan és istentagadó emberek, de kevesen voltak – különleges egyéniségek – s istentelen nézeteiket részint nem merték nyíltan terjeszteni, részint nem is tartották a propagandát okosnak. Erre utal már a Zsoltáros is, mikor isteni sugalmazás alapján írja: „Mondá az esztelen szívében, nincs Isten”. (Zsolt 13,1. és 52,1) Úgy állítja be az istentelent, mint aki az emberek sokaságában elvétve találkozik, a teremtő Istent tagadja ugyan, de bűnét szíve rejtekében őrzi. Azonban napjainkban ez a pusztító tévely már mélyen a tömegek közé furakodott, sőt még a népiskolákba is belopódzott s a színházakban nyíltan jelentkezik. Sőt, hogy ez a szörnyű eltévelyedés minél szélesebb körben elterjedjen, a hívei már a legmodernebb találmányokat is fölhasználják: a filmet, a gramofont és a rádiót. Saját nyomdáik és könyvkiadó vállalataik vannak, minden nyelven könyveket jelentetnek meg, nyilvános tüntető felvonulásokat rendeznek s az istentelenséget hirdető műveket nyilvános kiállításokban bemutatják. Politikai pártokat, gazdasági és katonai alakulatokat szerveznek. S a megszervezett ateizmus fáradhatatlanul dolgozik pokoli művén, agitál népgyűléseken, szemléltető előadásokon, minden eszközzel üzi a titkos és a nyílt propagandát minden

néposztályban, minden rendelkezésre álló helyen. Mozgalmuknak súlyt adni törekednek saját egyetemeik tekintélyével és támogatásával. Lázasan tevékenységgel hálózzák be a tapasztalatlanokat szervezeteikbe.

Amikor a leggonoszabb cél érdekében ezt a hihetetlen buzgóságot és szívósságot látjuk, ajkunkra tolul az Úr Jézusnak szomorú panasza: „E világ fiai okosabbak a maguk nemében a világosság fiainál”. (Lk 16,8)

Ördögi propaganda

Az istentelenek mozgalmának alapítói és vezérei a mai gazdasági válságot kihasználják. Ördögi okoskodással az Istent és a vallást teszik felelőssé a nép előtt a nagy bajokért. Jézus Krisztusnak, a Megváltónak szent keresztjét, az alázatosság és szegénység jelvényét, a modern imperializmus jeleivel egy sorba állítják, mintha a vallás szövetségese volna azoknak a sötét hatalmaknak, amelyek a sok bajt az emberiségre zúdították. S ezen a módon bizony végzetes sikerrel törnek a céljuk felé, hogy a kenyérharcot, a földtulajdonért, igazságos bérért, a tisztességes lakásért, az emberhez méltó létért folyó küzdelmet összekapcsolják az Isten ellen indított harcukkal. Az emberi jogos követeléseket és a legalacsonyabb ösztönöket egyaránt a leglelkiesmeretlenebbül úgy használják ki, amint céljuknak a legjobban megfelel. Szerintük az örök isteni törvények ellentétben állnak az emberiség boldogulásával, holott annak éppen a létrehozó okai és a legbiztosabb megőrzői. S bizony az emberi erők még a legmodernebb technikai eszközökkel felszerelve sem tudnak a mindenható Isten akaratával szemben új és állítólag jobb világrendet teremteni.

Végtelenül szomorú, hogy az emberek nagy tömegei mégis fölülnek ennek a mesének s az igazság fejre állításával azt hiszik, hogy a létért és a kultúráért küzdenek az Isten és a vallás ellen fenekedvén. A támadás nem egyedül a katolikus vallás ellen irányul, hanem az összes vallások ellen, amelyek az Istent, mint a látható világ teremtőjét és kormányzóját elismerik. S a titkos társaságok, amelyek természetüknél fogva az Isten és az Egyház ellenségei, akárhogy hívják is őket, készségesen nyújtanak támogatást s még szítják azt az örült gyűlölséget, amely egyetlen társadalmi osztálynak sem hozhat békét és boldogságot, hanem biztosan megássa az összes nemzeteknek a sírját.

Mikor az istentagadóknak ez a legújabb mozgalmuk a legveszedelmesebb emberi ösztönöket felszabadítja, szemérmetlen nyíltsággal hirdeti, hogy a földön nem lesz béke és boldogság, míg a vallásnak utolsó nyomát is el nem taposták és annak utolsó képviselőjét meg nem ölték. Mintha bizony örökre elhallgattatni tudnók a mindenség csodálatos nagy hangversenyét is, amelyben a teremtmények hirdetik az Isten dicsőségét. (Zsolt 18,2)

A védekezés szüksége

Jól tudjuk – Tisztelendő Testvérek –, hogy mindezek a törekvések megghiúsulnak, mert az általa választott időben biztosan „fölkel az Isten és elszélednek az ő ellenségei”. (Zsolt 67,2) Tudjuk, hogy a pokol kapui erőt nem vesznek (Mt 16,18), hogy az isteni Üdvözítő a jövendölés szerint „megveri a földet az ő szája vesszejével és ajkai leheletével megöli az istentelent (Iz 11,4), s hogy az istentelen embereknek rettenetes lesz az órájuk, amelyben az élő Isten kezeibe esnek”. (Zsid 10,31)

S az Isten és az Egyház végső győzelmének törhetetlen reményét az Úr végtelen jóságának kegyelméből naponként csak megerősíti bennünk megszámlálhatatlan lelkeknek nemes, vallásos buzgósága a világ minden részén és a társadalom minden osztályában. A Szentlélek Úristen hatalmas árama járja be most az egész világot s különösen az ifjúság lelkét ragadja a legmagasabb keresztény eszmények felé, fölemeli őket minden emberi tekintet fölé és a leghősiesebb áldozatokra képesíti. Az Isten lehelete érinti az összes lelkeket még akaratuk

ellenére is, megrendíti őket bensejükben, s beléjük oltja a szomjúságot Isten után, még ha nem merik is bevallani ezt a szomjúságot. A Mi fölszólításunkat a világi emberekhez, amelyben őket a Katolikus Akció-hoz csatlakozásra és az apostoli papság munkájában részvételre meghívtuk, az egész világon számtalanon fogadták meg engedelmes és készséges lélekkel. S úgy a városokban, mint a falvakon folyton növekszik azoknak a száma, akik teljes erővel hirdetik a keresztény elveket, s azok érvényesítését sürgetik még a közéletben is, szavaikat pedig megerősíteni igyekeznek szeplőtelenül tiszta életüknek példájával.

Mégis – Tisztelendő Testvérek – annyi gonoszságnak, a legszentebb hagyományok földülésének, a halhatatlan lelkek pusztulásának, az isteni Fölség szörnyű megbántásának láttára nem bírjuk elfojtani keserű fájalmunkat, nem tudunk hallgatni s apostoli szívünk minden erejével védelmére nem kelni az Isten eltaposott jogainak és az Istenre föltétlenül rászoruló emberi szív legszentebb érzelmeinek. Annál is inkább, mert az ördögtől megszállott szervezetek bizony nemcsak szóval, hanem minden eszközzel igyekeznek istentelen céljukat minél előbb elérni. Jaj az emberiségnek, ha a teremtményeitől annyira meggyalázott Isten a maga igazságosságában szabad folyást enged ennek a pusztító áramlatnak s azt ostorul használja a világ megfenyítésére!

Istenért vagy Isten ellen

Sürgősen szükséges – Tisztelendő Testvérek –, hogy fáradhatatlan munkával *védőfalat* teremtsünk *Izrael házáért* (Ez 13,5) s minden erőnket és önmagunkat egységes és szoros frontba állítsuk az Isten és az emberi nem ellenségeinek gonosz csapataival szemben. Ebben a küzdelemben a legfontosabb kérdés körül dül a harc, amelyből nagyobbat a szabadakaratú embernek nem lehet fölvetni: Istenért vagy Isten ellen? Íme, újból a kérdés, amelynek megválaszolása az egész emberiség sorsát eldönti. S a politikában és a gazdasági életben, az erkölcsi világban, a tudományban, művészetben, az államban, családban és a társadalomban, a Keleten és Nyugaton mindenütt ránk mered ez a kérdés, amely döntő jelentőségű a belőle folyó összes következményekre. Még a materialista világnézet hívei is, akik azt hitték, hogy az Isten létét végleg megcáfolták, újra és újra kénytelenek foglalkozni a kérdéssel az Isten felől, akit állítólag már a világból száműztek.

Ugyanazért az Úrban kérjük úgy az egyes embereket, mint az egyes nemzeteket, hogy amikor annyira fontos kérdéstről van szó s az egész emberiség sorsát eldöntő elkeseredett harc folyik, felejtsek a piszkos önérdéket és mondjanak le a csúnya önzésről, amely a legélesebb elméket is eltompítja és a legnemesebb vállalkozásokat is megöli, hacsak némileg is kívül esnek az érdek szoros korlátain. Fogjanak össze valamennyien, s ha szükséges, még súlyos áldozatoktól se riadjanak vissza, hogy önmagukat és az egész emberiséget megmentsek.

Az egyetértésben és az összefogásban legelőször is a keresztények járjanak elül jó példával megemlékezvén az apostolok korszakának fényes példájáról, amikor „a hívők sokaságának szíve-lelke egy volt”. (ApCsel 4,32) De működjenek közre mindazok, akik az Istent hiszik és őt szívből őszintén tisztelik, hogy az emberiségtől elhárítsák azt a szörnyű veszedelmet, amely mindenkit egyaránt fenyeget. Az istenhiten, mint minden társadalmi rendnek végső alapzatán nyugszik szükségképpen minden emberi tekintély. Akik tehát nem akarják a rendnek teljes föloszlását és a törvények fölborulását, azoknak szorgosan meg kell akadályozniuk, hogy a vallás ellenségei a nyíltan és nagy garral hirdetett céljukat el ne érijék.

Emberi munka és isteni segítség

Tisztelendő Testvérek! Mi sem természetesebb, mint hogy az oltárokért folyó küzdelemben a rendelkezésünkre álló törvényes emberi fegyvereket is igénybe kell venni. Azért Mi XIII. Leó pápa dicső nyomdokain haladva *Quadragesimo anno* körlevelünkben a földi javak

méltányosabb elosztásáért bátran síkra szállottunk, s megjelöltük a módokat, ahogyan az egész emberi társadalom egészségét és életerejét hatályosan biztosíthatjuk, az egyes beteg tagoknak pedig a békét és a nyugalmat visszaadhatjuk. A tisztas földi jólétnek élénk megkívánását maga a Teremtő oltotta bele a halandó emberek szívébe. Tehát a keresztény erkölcsi törvény nemcsak jóindulatúlag nézte, hanem hathatósan ápolta is a jogos emberi törekvéseket, amelyek helyes úton keresték a több tudást és a mindennemű előhaladást.

Azonban a sátáni vallásgyűlölettel szemben, amely „a gonoszság titkára” emlékeztet, amint Szent Pál apostol nevezi (2Tessz 2,7), nem elégségesek az emberi eszközök és erő kifejtések. Nem teljesítenénk apostoli tisztünket – Tisztelendő Testvérek –, ha elmulasztanánk az embereknek azokat a természetfölötti titokzatos forrásokat megjelölni, amelyekben a sötétség elszabadult hatalmasságainak megfékezésére alkalmas erők rejlenek. Mikor az Úr Jézus a színváltozás után a Tábor hegyéről leszállott és az ördögtől megszállott ifjút meggyógyította, az apostoloknak, akik a fiút az ördögtől megszabadítani nem tudták s alázatosan megkérdezték, „miért nem tudtuk mi az ördögöt kiűzni”, azt a nevezetes feleletet adta: „Ez a fajta nem megy ki másképp, mint imádság és böjtölés által” (Mt 17,20) Ezt az isteni intelmet a mi korunk bajaira is alkalmaznunk kell, mert ezeket is csak imádság és böjtölés által űzhetjük el. Gyarló természetünk szűk korlátainak és a mindenk Alkotójától való teljes függésünk tudatában először is az imádság fegyveréhez folyamodjunk. Hitünk tanítja, mekkora az alázatos bizakodó és kitartó imádságnak a hatalma. A mindenható Isten egyetlen más jócselekedetnek sem tett olyan bőségesen gazdag, általános és ünnepies ígéretet, mint az imádságnak. „Kérjétek és adni fognak nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyitnak nektek. Mert mindaz, aki kér, kap; és aki keres, talál; és a zörgetőnek kinyitnak.” (Mt 6,7–8) „Bizony, bizony mondom nektek: amit csak kérni fogtok az Atyától az én nevemben, megadja nektek.” (Jn 16,23)

Imádságot és vezeklést sürgető világszózat

Vajon lehet-e fönségesebb s Annak imádandó személyéhez méltóbb imádságunk, aki az egyetlen „közvetítő Isten és az emberek közt, az ember Jézus Krisztus” (1Tim 2,5), mint az a kérdés, hogy az egy élő és igaz Istenben való hit el ne tűnjön a földről? Az ilyen imádság már részben magában foglalja a meghallgattatást, mert ahol valaki imádkozik, ott az Istennel egyesül, s így megeleveníti a földön az istenhitet. Az imádkozó ember már az alázatos magatartásával is hirdeti a világnak a maga hitét mindenek Teremtőjében és Urában. Valahányszor pedig nem magán, hanem közös imádságot mond, elismeri az Úristennek legfőbb hatalmát nemcsak az egyes emberek, hanem az emberi társadalom fölött is.

Micsoda kedves látványt nyújt az égnek és a földnek az imádkozó egyház! Napokon és éjjeleken át szakadatlanul hangzik az isteni sugallatra írt zsoltárok éneke. Nincs a napnak egyetlen órája, amelyet külön liturgia meg nem szentelne. Nincs az ember életének olyan időszaka, amely helyet nem találna Krisztus titokzatos testének, az egyháznak, akár hálaadó, dicsőítő, könyörgő vagy engesztelő közös imádságaiban. Így az imádság maga biztosítja az Isten jelenlétét az emberek közt, amint az Üdvözítő meg is ígérte: „Ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevemben, ott vagyok közöttük”. (Mt 18,20)

Az imádság megszünteti a mi korunk nagy bajainak szülő okát is, amelyről föntebb szólottunk, tudniillik a földi javak mohó megkívánását. Mert aki imádkozik, a magasságba tekint az égi javakra, amelyekről elmélkedik, és amelyek után sóvárog. Teljesen elmerül az Isten által teremtett csodás rendnek szemléletébe, amelyben nincsen helye a hiú nagyravágyásnak és a nyugtalan sietség örült versenyének. Így észrevétlenül helyreáll az egyensúly a munka és pihenés között, amely a mai emberiségnek az egész fizikai, gazdasági és erkölcsi életnek végtelen kárára teljesen hiányzik. Ha azok, akik ma a termelt javak túl bősége miatt munkanélküliségre és nyomorúságra vannak kárhoztatva, kellő időt szentelnének az imádságra, a munka és a termelés rövidesen megfelelő korlátok közé szorulna, s az a tülekedés,

amely most az emberiséget a mulandó javakért ádázul harcolók két rettenetes táborára osztja, nemes és békés versennyé változnék a mennyei örök javakért.

Az imádság és a béke

Imádsággal utat törhetünk az olyannyira megáhitott béke felé és, amint Szent Pál szépen figyelmeztet, amikor az imádság parancsát a béke és mindennemű emberi javak szent kívánságával együtt említi: „Mindenekelőtt arra kérlek, tartassanak könyörgések, imádságok, esedezések és hálaadások minden emberért: a királyokért s minden feljebbvalóért, hogy békés és csendes életet élhessünk, telve jámborsággal és tisztességgel. Ez jó és kedves a mi Üdvözítő Istenünk előtt, ki azt akarja, hogy minden ember üdvözljön s az igazság ismeretére eljusson”. (1Tim 2,1-4.)

Mindenki számára kell a békét kérni, de különösen is azok számára, akiknek hivatása az emberek kormányzása. Mert miképpen adhatják ezek népüknek a békét, ha maguk is annak híjával vannak? Már pedig a béke megszerzésének alkalmas eszköze az apostol tanítása szerint az imádság. Az imádságot a mennyei Atyához, tehát az emberek közös atyjához intézzük. Az imádság az emberiség egész nagy családjának érzelmeit fejezi ki s azért az egyes nemzetek és országok határai nem korlátozzák.

Akik mint bármely állam polgárai az egy Atyaistenhez imádkoznak, hogy békesség legyen a földön, nem lehetnek egyúttal a viszálykodások szítói az egyes nemzetek közt. Akik az isteni Fölséget imádkozva tisztelik, nem olthatnak saját népükbe imperialista vágyakat s nem ápolhatják benne azt a túlzó nemzeti elfogultságot, amely a saját nemzetét vagy államát ülteti az Isten helyébe. Akik a *békesség és a szeretet Istenét* (2Kor 13,11) állandóan szem előtt tartják, és őt könyörögve imádják, még pedig az Úr Krisztus nevében, aki a mi békességünk (Ef 2,14), azok nem nyugodhatnak, amíg az igazi béke, amelyet a világ nem adhat, a jóságos Istentől el nem jön minden jóakarató emberhez. (Lk 2,14)

A húsvéti örömmek hirdetője, a „Békesség nektek” köszöntés (Jn 20,19.26), amellyel az Úr az ő apostolait és első tanítványait üdvözölte, s amely azóta állandóan fölhangzik az egyház liturgiájában, ma inkább alkalmas, mint valaha az embereknek a nyomorúságtól meggyötört lelkét fölemelni és megvigasztalni.

Jézus első prédikációja

Az imádságnak szükséges velejárója a bűnbánat, azaz a bűnbánó lelkület és a vezeklés. Ezt tanítja az isteni Mester, aki mindenekelőtt a bűnbánatot sürgette: „Jézus kezdett tanítani és mondani: Tartsatok bűnbánatot”. (Mt 4,17) Ugyanezt tanúsítja a keresztény hagyomány és az általános egyháztörténelem. Súlyos csapások, keserves megpróbáltatások idején, amikor az Isten segítségére nagy szükség volt, a keresztény nép vagy önként, vagy szent lelkipásztorainak példáját és intelmét követve, a lelkiélet két leghatalmasabb fegyveréhez nyúlt: az imádsághoz és a bűnbánathoz.

Az a szent ösztön vezeti a keresztény népet, amely a hívekben mindig működik, ha konkolyhintők félre nem vezetik, s amely végső elemzésben nem más, mint a „*Krisztus értelme*”, amint az apostol nevezi. (1Kor 2,16) Hasonló körülmények közt a hívek mindig megérezték azt a szükségletet, hogy lelküket a bűnöktől tisztára mossák szinte bánattal a penitenciatartás szentségében s az igazságos Istent külső vezekléssel is megengeszteljék.

Jól tudjuk ugyan, s veletek együtt – Tisztelendő Testvéreink – mélyen sajnáljuk, hogy a mi időnkben az engesztelés és a bűnbánat fogalma és neve a legtöbb ember szemében nagyrészt elvesztették régi varázserejüket, amellyel valamikor hatalmas rengésbe hozták a lelkeket és hősi áldozatokra serkentettek, mert a mélyen hívő emberek meglátták rajtuk Krisztusnak és az ő szentjeinek bélyegét. Sokan a külső testi sanyargatásokat az elavult dolgok lomtárába szeretnék

utalni. Nem is beszélünk a mai emancipált vagy autonóm emberről, aki mindennemű vezeklést mint szolgaságot megvet. Nem is csoda. Mert minél jobban gyöngül az istenhit, annál inkább elfakul és feledésbe megy az eredeti bűn és az első ember lázadása Isten ellen, tehát a vezeklés és bűnbánat szükségességének átérzése is.

Nekünk azonban – Tisztelendő Testvérek – lelkipásztori kötelességünk ezeket a nevet és fogalmakat nagy becsületben tartani és tartatni, igaz jelentésüket és magasztos voltukat sértetlenül megőrizni, s ami a legfontosabb, a keresztény élet gyakorlatába átvitelüket sürgetni.

Vallás és erkölcs

Kötelességünké teszi ezt már maga a vallás és az Isten védelme, amiben fáradozunk, mert a bűnbánat benső természeténél fogva az örök törvényen, azaz az Istenen nyugvó erkölcsi rendnek elismerése és helyreállítása. Aki a bűnéért Istennek elégtételt nyújt, az elismeri az isteni erkölcsi törvények szentségét, azok kötelező erejét és a büntetőjogot a törvény megszegőivel szemben.

Korunk legrombolóbb tévedéseinek egyike, hogy az erkölcsöt bűnös vakmerőséggel elválasztja a vallástól, ami által az erkölcsi törvények alól elrántja az alapot. Ez a tévedés talán kevésbé volt föltűnő és romboló hatása nem látszott meg annyira, amikor még kevesen tartották, s az Istenben való hit még az emberiségnek annyira közös meggyőződése volt, hogy akik már nyíltan nem is vallották, hallgatagon mégis hozzájárultak. De manapság, amikor az istentagadás már a néptömegeket is megmetyeljezte, bizony napról-napra szembe ötlenek és tapasztalhatók a tévedésnek szörnyű következményei. Az erkölcsi törvények helyébe, amelyek az istenhittel együtt szükségképpen eltűnnek, a minden jogot eltipró nyers erőszak lép. Már a pogány rétorok és költők által magasztalt régi erényeket – a becsületességet, tisztességet és megbízhatóságot – ma fölváltja az üzleti kapzsiság, amelynek rabjai a maguk és mások ügyeit lelkiismeretlenül és hűtlenül intézik. S vajon miképpen állhatnak meg az emberi kölcsönös viszonylatokban szükséges szerződések; mit érnek a kötések, ha hiányzik a lelkiismeret kezessége? S honnan vegyük a lelkiismeret kezességét, ha nincs hit az Istenben, sem félelem az Istentől? Hisz ennek az alapnak elmozdítása után összeomlik minden erkölcsi törvény, s semmi sem akadályozhatja meg többé a nemzetek, a családok, az államok, az emberi kultúra fokozatos és szükségszerű le hanyatlását.

A bűnbánat üdvös fegyver

Tehát a bűnbánat nagyon is üdvös fegyver. Krisztus vitéz katonái vele harcolják meg az erkölcsi rendet védő és helyreállító harcokat. Olyan éles fegyver, amely az összes bajok gyökerét vágja el, a kapzsiságot és az élvezethajhászást. Az önkéntes vezekléssel, fájdalmas önmegtágadásokkal, a bűnbánat ezerféle gyakorlatával a valódi keresztény ember leigazza az alacsony ösztönöket, amelyek őt az erkölcsi rend megsértésére csábítják. S ha az Isten parancsainak megtartásában annyira buzgó és a felebaráti szeretetben olyan erős lesz, amilyennek lennie kell, akkor nemcsak önmagáért és a saját bűneiért vezekel, hanem mások bűneinek kiengesztelését is magára vállalja. A nagy szenteknek példáját követve, akik koruknak összes bűneit magukra vették és önmagukat engesztelő áldozatul följánlották. Sőt magának az isteni Üdvözítőnek nyomdokain halad, aki Isten báránya lett s elvette a világ bűneit. (Jn 1,29)

Továbbá a bűnbánó lelkiületben – Tisztelendő Testvérek – ugyebár a béke édes titka is benne rejlik? A Szentlélek Úristen mondja: „Nincs békéjük az istenteleneknek”. (Iz 48,22), mert állandó harcban és ellentétben állnak a természet és annak Alkotója által teremtett renddel. Amikor majd ezt a rendet visszaállítják; amikor az összes népek azt ösztönt és önként elismerik és hozzá alkalmazkodnak; amikor a nemzetek összes belügyei és külügyei erre az

alapra helyezkednek: csak akkor lehetséges a földön a tartós béke. A tartós béke előfeltételeinek megteremtésében a béketárgyalások, az ünnepélyes szerződések, a nemzetközi összejövetelek és értekezletek, bármely államférfiúnak még oly nemes és önzetlen erőfeszítése komoly sikerre nem vezethetnek, ha előbb a természeti és az isteni törvény szent jogait el nem ismerik. Egyetlen nemzetgazdász, vagy akármilyen szervező erő sem találhatja meg a társadalmi kérdés békés megoldását, amíg a gazdasági életben magában is nem diadalmaskodik az Istenben és a lelkiismeretben gyökerező erkölcsi törvény. Ez a törvény a nemzetek politikai és gazdasági életerejének a veleje; a legbiztosabb érték, amelynek szilárdsága minden egyéb értéknek változatlan szilárdságát biztosítja, mert az Isten változhatatlan örök törvényén és legfőbb tekintélyén alapszik. A bűnbánat az egyes embereknek is meghozza a tartós békét, mert őket a mulandó földi javaktól elvonja, az örök értékek felé utalja, s a legborzasztóbb szegénységben is azzal a békével megajándékozza, amelyet a világ minden gazdagságával és örömeivel meg nem adhat.

Egy ének visszhangja

A siralmak e völgyében elhangzott énekek közt van-e kedvesebb és örvendezőbb, mint Szent Ferencnek híres *Napéneke*? Pedig annak szerzője, írója és énekese Krisztus legszigorúbb követőinek egyike, az assziszii szegény, akinek semmije sem volt ezen a földön, s aki bűjtölésben elasztott testén a megfeszített Krisztus véres sebhelyeit hordozta.

Az imádság és a bűnbánat az a két hatalmas szellem, amelyek mint Isten küldöttei ebben a mi korunkban rendelkezésünkre állnak, hogy az iránytű nélkül hányódó szegény emberiséget Istenhez visszavezessük s a mai zűrzavarnak és pártütésnek – az ember Isten ellen való lázadásának – végső és legfőbb okát megszüntessük, és érte elégtételt nyújtsunk. A nemzetek döntő kérdés előtt állanak. Vagy az imádság és a bűnbánat kegyes és jótékony szellemeire bízzák magukat, s alázatos szánom-bánommal visszatérnek az Úrhoz és az irgalom Atyjához; vagy az Isten ellenségének, a bosszú pusztító szellemének karjaiba vetik magukat és azt a kevés boldogságot, amely a földön még megmaradt.

Mi ezt a szegény emberiséget, amely oly sok vért ontott, annyi sírt megásott, annyi emléket elpusztított, annyi embert a kenyértől és munkától megfosztott, a szent liturgia gyöngéd szavaival hívogatjuk: „Térj meg a te Uradhoz, Istenedhez”.

Jézus szívénél

S ajánlhatnánk-e kedvezőbb alkalmat az imádság és az engesztelés egyesített gyakorlatára, mint az Úr Jézus szentséges Szívének közeledő ünnepét? Ennek az ünnepnek sajátos szelleme – amint négy évvel ezelőtt *Miserentissimus* körlevelünkben részletesen kifejtettük – éppen az engesztelő szeretet szelleme. Azért rendeltük el, hogy ezen a napon a világ minden templomában végezzenek nyilvános engesztelést a számtalan bántalomért, amely a szentséges Szívet éri.

Reméljük, hogy ebben az évben Jézus Szíve ünnepén a hívek különös buzgósággal végzik az engesztelést és a könyörgést. Járuljanak tömegesen a szentáldozáshoz, az oltárok előtt leborulva imádják az Oltáriszentségben jelenlevő Megváltót. Gondoskodjatok róla – Tisztelendő Testvérek –, hogy az ünnepen minden templomban ünnepies szentségkítétel legyen.

A végtelen irgalmasságú Szívbe, amely az emberi fájdalmak minden törsvérését megtapasztalta, sírják bele gyötrelmeik egész árját, öntsék bele erős hitüket, biztos reményüket, égő szeretetüket. Imádkozzanak buzgón a legszentebb Szívhez, az ő szent Anyjának, minden kegyelmek közvetítőjének hatalmas közbenjárása mellett – önmagukért és kedveseikért, a hazáért, az Egyházzért, Krisztus földi helytartójáért és a többi pásztorokért, akiknek a lelkek

kormányzásának nehéz hivatása jutott, embertársaikért, akár ugyanazt a hitet vallják, akár elpártoltak tőle, akár az istentelenség vagy hitetlenség mételyezte meg őket, végül az Isten és az Egyház ellenségeiért, hogy megtérjenek és életük legyen.

Az imádságot és az engesztelést folytassák az egész nyolcad alatt, amelyet liturgikus kiváltságként Mi csatoltunk a szent Szív ünnepéhez. Végezzenek a nyolc napon alkalmas ájtatosságokat, amelyeket ti – Tisztelendő Testvérek – a helyi viszonyok ismeretével jónak láttok előírni vagy ajánlani, arra a szándékra, amelyet főntebb jeleztünk, „hogy irgalmasságot nyerjünk és kegyelmet találjunk alkalmas időben való segítségre”. (Zsid 4,16)

Az imádság és az engesztelés nyolcada

Ez a nyolcad legyen az egész világon a bűnök engesztelésének, a lelki komolyságnak, az önmegtagadásnak és a könyörgésnek szent ideje. A hívek tartózkodjanak még a megengedett szórakozásoktól, látványosságoktól és élvezetektől is. A gazdagabbak vonjanak el valamit megszokott, ha mindjárt szerény életmódjukból, s adjanak alamizsnát a szegényeknek, mert a szegények iránt tanúsított áldozatkészség igen alkalmas a bűnök kiengesztelésére és az isteni irgalmasság elnyerésére. A szegények pedig és mindazok, akik a mai időben a munkanélküliség vagy a szűkösebb kereset keserű megpróbáltatását szenvedik, a bűnbánati idő szellemében viseljék Isten iránt való szeretetből türelemmel a nélkülözéseket, amelyeket az idők mostohasága vagy társadalmi helyzetük a gondviselő Isten titokzatos, de mindig szerető intézkedése folytán rájuk rótt. Fogadják a szegénység szenvedéseit engedelmes és bizakodó lélekkel a jó Isten kezéből, ha azok súlyosabbak is most az általános és mindenkit egyaránt meggyötrő nyomorúság miatt. Emeljék föl lelküket egészen az isteni példa magasságáig, az Úr Jézus keresztjéig, s fontolják meg, hogy ha a munka az élet egyik legnagyobb értéke is, mégis a szenvedő Isten szeretete az, amely megváltotta a világot. Találjanak erőt és vigasztalást abban a biztos tudatban, hogy az ő áldozataik és keresztény türelemmel viselt szenvedéseik hathatósan siettetik a szeretet és a béke órájának eljövételét. Az Úr Jézus szentséges Szíve meghallja majd az ő egyházának kiáltó könyörgéseit s a fájdalmak és aggodalmak terhétől roskadozó és fölsíró szeretett jegyesének azt mondja: „Nagy a te hited; legyen neked, amint kívánod”. (Mt 15,28)

Ebben a bízó reménységben, amelyet a szent keresztre, az emberek váltságának jelére és drága eszközére való emlékezés is támogat, mert ma üljük a kereszt föltalálásának ünnepét, szívből adjuk apostoli áldásunkat rátok – Tisztelendő Testvérek –, papságtokra és híveitekre és az egész katolikus világra.

Kelt Rómában Szent Péternél 1932. május 3-án, a kereszt föltalálásának ünnepén, pápaságunk tizenegyedik évében.

XI. Pius pápa